

Ändrade föreskrifter om utfärdande av intyg – relevant för varje läkare

HANS ADLER, med dr, överläkare, Berodencentrum Universitetssjukhuset MAS, Malmö
hans.adler@med.lu.se

PATRIC HAMILTON, jur kand, redaktionschef, förlaget Juris, Stockholm

Socialstyrelsen har kommit med nya föreskrifter om intyg och utlåtande [1], som gäller från och med den 1 januari 2006. De nya föreskrifterna utkom från trycket två dagar innan de trädde i kraft, vilket är anmärkningsvärt med tanke på föreskrifternas stora betydelse. Bland nyheterna märks ett nytt vårdintygsformulär, något som få torde ha haft klart för sig vid årsskiftet.

Huvuddelen av dessa föreskrifter är i hög grad relevanta för de flesta läkare, i all synnerhet för dem som utfärdar »medicinskt underlag« eller »läkarutlåtande om hälsotillstånd« till Försäkringskassan. Samtidigt som de nya föreskrifterna utkom har i princip samtliga tidigare föreskrifter och allmänna råd om intyg och utlåtanden upphävts. Detta gäller även utlåtanden i mera speciella frågor såsom föräldrapenning för tillfällig vård av barn och läkarintyg i asylärenden.

Nu har alla bestämmelser samlats på ett ställe. Vårdgivarens skyldighet att ge skriftliga direktiv och se till att vårdpersonalen får adekvat utbildning har lyfts fram. Frågan kring jäv och partiskhet vid utfärdande av intyg har poängterats.

KRAV PÅ VÅRDGIVAREN

Vårdgivaren (landsting och privat vårdbolag) har ett särskilt ansvar för att personalen har tillräcklig kunskapsnivå om skyldigheter och ansvar vid utfärdande av intyg.

Vårdgivaren ska säkerställa att det finns ändamålsenliga rutiner för utfärdande av intyg och att det finns etablerad samverkan med den lokala polismyndigheten vid genomförande av undersökningar.

KRAV PÅ VERKSAMHETSCHEFEN

Verksamhetschefen är ansvarig för att det finns rutiner som säkerställer att intyg om vården utfärdas, dvs om orsak till intagning och tiden för intagning och utskrivning, när en patient begär detta. Verksamhetschefen ska också svara för att det finns rutiner som säkerställer att undersökningar och utlåtanden utförs och avges på begäran av domstol m fl. Utfärdande av intyg som annan begär, t ex socialnämnd eller försäkringsbolag, ska prövas enligt vårdgivarens direktiv.

Verksamhetschefen ska svara för att det finns rutiner som säkerställer att intyg inte utfärdas utan att den som intyget gäller har informerats om undersökningar, uppgifter och upplysningar som behövs för att avge intyget. Rutiner ska också finnas för att säkerställa att intyg utfärdas med respekt för intygspersonens rätt till självbestämmande, integritet och värdighet. Intyg som utfärdas utan intygspersonens samtycke utfärdas endast med stöd av lag. Verksamhetschefen ska också se till att det finns ändamålsenliga rutiner som säkerställer

- att hälso- och sjukvårdspersonalen har tillräcklig kompetens och erfarenhet för uppgiften med hänsyn till ändamålet med intyget

Socialstyrelsen

VÅRDINTYG
enligt 4 och 11 §§ lagen (1991:1129) om psykiatrisk tvångsvård och 5 § lagen (1991:1129) rättspsykiatrisk vård

Detta intyg avser

4 § lagen om psykiatrisk tvångsvård

11 § lagen om psykiatrisk tvångsvård

5 § lagen om rättspsykiatrisk vård

Vårdnagets utskrifts-dnr

Den undersökte

Efternamn och förnamn		Personnummer
Utlåtandets adress	Postnummer	Postort
Folkbokningsnr	Idrottstake styrkt genom	

Bland nyheterna från Socialstyrelsen finns ett nytt vårdintygsformulär. Blanketten kan hämtas på www.sos.se. Den gamla blanketten får inte användas.

- att det finns rutiner för att få biträde av polis vid utfärdande av vårdintyg
- att bestämmelser om jäv och opartiskhet efterlevs vid intygsutfärdande
- att av myndighet fastställda intygsformulär används.

KRAV PÅ INTYGsutFÄRDAREN

Patienten kan inte ställa krav på hur ett intyg ska utformas. Socialstyrelsen har fastställt vissa grundkrav som gäller vid utfärdande av intyg, som sammanfattas här nedan.

Erfarenhet, kompetens, opartiskhet

Intygsutfärdare ska noga överväga om de har tillräcklig erfarenhet och uppfyller de formella krav som ställs för att utfärda intyget samt om det finns någon särskild omständighet som kan innebära att deras opartiskhet som intygsutfärdare kan ifrågasättas. Den som inte har tillräcklig kompetens och erfarenhet eller som inte kan iaktta kraven på opartiskhet ska avböja att utfärda intyget. Om intygsutfärdaren ändå måste utfärda intyget ska skälet till detta anges.

Personlig undersökning eller kontakt med patienten

Intygsutfärdare ska endast uttala sig om förhållanden som de har tillräcklig kännedom om. För detta krävs som regel en per-

SAMMANFATTAT

Nya föreskrifter från Socialstyrelsen för intyg och utlåtande gäller från årsskiftet 2005–2006.

Tidigare föreskrifter och allmänna råd såväl allmänt som beträffande speciella typer av

intyg har upphävts och samtliga föreskrifter har nu samlats på ett ställe.

Nytt är att vårdgivarens ansvar har lyfts fram och frågan om jäv och partiskhet har poängterats.

FÖRSÄKRINGSKASSAN
LÄKARUTLÅTANDE - hälsotillstånd

Om patienten inte är läst av identifiera stycket genom lagfästarehandling med foto (SOSFS 1981:58)

1. Ditt namn och födelsedatum
2. Personnummer

3. Övriga uppgifter till anmälan
4. Sjukhus eller annan vårdinrättning
5. Sjukhus eller annan vårdinrättning
6. Sjukhus eller annan vårdinrättning
7. Anmälan
8. Anmälan

Medicinsk bedömning
Utvärderat för betydande ensidighet, som sätter ned den fysiska och/eller psykiska prestationsförmågan.

Försäkringskassan (FöK) 2005 kan användas om styckets innehåll inte skiljer sig

Försäkringskassan
MEDICINSKT UNDERLAG - för bedömning av rätt till sjukpenning och eventuellt behov av rehabilitering

1 (2)
Patientens personnummer

Patientens namn

Socialstyrelsens ändrade föreskrifter gäller för alla som utfärdar »medicinskt underlag» eller ger »läkarutlåtande om hälsotillstånd».

sonlig undersökning av eller kontakt med patienten. Om ett intyg inte grundas på en personlig undersökning ska detta anges i intyget.

Information till patienten

Intygsutfärdaren ska med hänsyn till ändamålet med intyget noga överväga om särskilda undersökningar och test behöver göras, om uppgifter ur patientjournal eller annat skriftligt material behöver hämtas in och om upplysningar från myndigheter eller andra personer behöver hämtas in.

Intygsutfärdaren ska informera patienten om de undersökningar, uppgifter och upplysningar som krävs för intyget.

Läsligt, fullständigt och begripligt intyg

Ett intyg ska utformas på sådant sätt att intygspersonen och mottagaren av intyget kan förstå förhållandena och värdera innebörden av uttalandena.

Ett intyg ska vara fullständigt och entydigt. Ett intyg ska skrivas med läslig text och på ett begripligt språk, vilket innebär att intyg ska skrivas på svenska med formuleringar som kan förstås av »vem som helst». Medicinska termer ska som regel inte användas. Om ett intyg innehåller sådana termer ska innebörden av dessa förklaras.

Kränkande eller nedsättande innehåll – förbjudet

Innehållet i intyget får inte vara nedsättande eller kränkande för intygspersonen eller dennes närstående. Om sådana uppgifter måste användas ska endast uppgifter som är nödvändiga för bedömningen tas med.

Styrka uppgifter om identitet och kompetens

Ett intyg ska innehålla uppgifter om ändamålet med intyget samt namn, personnummer och adress på den intyget gäller dessutom uppgift om hur identiteten styrkts. Ett intyg ska innehålla intygsutfärdarens namn, kompetens och tjänsteställning eller befattning. Intygsutfärdarens tjänsteställe eller mottagningslokal, adress och telefonnummer ska anges.

Särskilda uppgifter om intyget åberopas vid domstol

Om ett intyg ska åberopas vid domstol eller i annat offentligt eller enskilt rättsförhållande ska detta särskilt anges. Om patientens/intygspersonens namn inte kan lämnas och styrkas ska dennes identitet beskrivas på ett sådant sätt att den inte kan förväxlas med någon annan persons identitet.

Socialstyrelsens formulär används

Om intyget enligt lag eller förordning ska vara avfattat på formulär som fastställts av Socialstyrelsen eller annan myndighet ska detta användas.

Tydlighet om varifrån uppgifter härstammar

Det ska tydligt framgå vad som är intygsutfärdarens egna uttalanden och vilka uppgifter som härrör från intygspersonen, andra personer, myndigheter eller organisationer. Intyget ska innehålla noggranna uppgifter om de undersökningar, upplysningar, journalhandlingar och andra handlingar som ligger till

grund för bedömningen. Symtom och iakttagelser som framkommit vid personlig undersökning ska redovisas. Det ska anges på vilket sätt de ligger till grund för bedömningen.

ÄNDRING I OCH ÅTERKALLELSE AV INTYG

Vår bedömning är att intygsutfärdaren även fortsättningsvis bör agera i enlighet med de gamla föreskrifterna (föreskrifter om ändring och återkallelse av intyg finns inte längre). Enligt Socialstyrelsens tidigare föreskrifter skulle den som utfärdat ett intyg snarast underrätta den som begärt intyget om nya uppgifter ändrat förutsättningarna i tidigare intyg. Intygsutfärdaren bör även nu, om det behövs för att förebygga felaktiga bedömningar, underrätta andra som kan ha använt intyget.

Uppgift i ett intyg bör ändras på ett sådant sätt att ursprunglig text inte förstörs eller förvanskas. Det bör tydligt framgå att det är fråga om en rättelse, när rättelsen skett och vem som har gjort den. Om ändringen är omfattande kan det vara lämpligt att skriva ett nytt intyg. I så fall ska det framgå att tidigare intyg upphävs. Kopia av utfärdat intyg ska fogas till patientjournalen och är därefter att betrakta som journalhandling, enligt Patientjournalagen 2 § [2].

JÄV

Hälso- och sjukvårdspersonal inom den allmänna hälso- och sjukvården ska vid utfärdande av intyg iakttä reglerna om jäv i Förvaltningslagen. Hälso- och sjukvårdspersonal inom den enskilda hälso- och sjukvården ska noga överväga om det finns skäl att ifrågasätta deras opartiskhet och avböja att utfärda ett intyg om det föreligger en sådan omständighet. För intygsutfärdare inom enskild hälso- och sjukvård gäller särskilda jävsbestämmelser vid utfärdande av vårdintyg och rättsintyg.

VÅRDINTYG

Det ska särskilt noteras att utformningen av vårdintyg (viss om-disponering av uppgifter i formuläret) har ändrats från den 1 januari 2006 så att uppgifter om läkarens tjänsteställe m m flyttats från början av intyget till slutet.

Det nya formuläret har liksom det gamla nummer SoSB 42023 men med tillägget 2005 i stället för 2000. Formuläret kan hämtas från Socialstyrelsens webbplats <www.sos.se>. Den gamla blanketten ska inte användas efter 31 december 2005.

*

Fördjupning. Ytterligare fördjupning kring intyg och utlåtanden kan erhållas i »Intyg och utlåtande - inom hälso- och sjukvården» [3] och i bokserien »Allmänmedicinens, psykiatriens och specialistsjukvårdens juridik» [4].

■ *Potentiella bindningar eller jävsförhållanden: Inga uppgivna.*

REFERENSER

1. Socialstyrelsens föreskrifter (SOSFS 2005:29) om utfärdande av intyg inom hälso- och sjukvården m.m. www.sos.se/sosfs/2005_29/2005_29.htm
2. Patientjournalag (1985:562).
3. Adler H, Sjölenius B. Intyg och utlåtande - inom hälso- och sjukvården. Lund: Studentlitteratur; 2000.
4. Allmänmedicinens juridik; Psykiatriens juridik; Specialistsjukvårdens juridik. Stockholm: Juris; 2006.